

Θέατρο Μινιατούρα: «Το λαϊκό παραμύθι μέσα από ένα θέατρο μινιατούρα-Ένα εκπαιδευτικό εργαλείο για την τάξη»

Πηνελόπη Καραμπότσου
Κουκλοπαίχτρια-Κουκλοποιός,
Καθηγήτρια Κουκλοθέατρου ΣΑΕΚ ΑΚΜΗ
thiasosepiskinis@yahoo.gr

► ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Τομέας Παιδαγωγικών του ΙΕΚ ΑΚΜΗ, δημιούργησε ένα θέατρο μινιατούρα, εμπνευσμένο από το λαϊκό παραμύθι «Ο ποντικός και η θυγατέρα του». Πρόκειται για ένα πτυσσόμενο θέατρο με βασικό υλικό κατασκευής το χαρτί. Τα μέρη του χάρτινου θεάτρου είναι συναρμολογούμενα. Εμπριέχονται επιπλέον, οι χάρτινες φιγούρες-ήρωες του παραμυθιού και τα σκηνικά μέρη του. Επιπλέον, περιλαμβάνονται, το παραμύθι στην πρωτότυπη μορφή του και τα πατρόν των φιγούρων.

Λέξεις-κλειδιά: Χάρτινο Θέατρο, Λαϊκό Παραμύθι, Εκπαιδευτικό Εργαλείο, Εμφύχωση.

► ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τη διάρκεια της χρονιάς, οι σπουδαστές του Τομέα Παιδαγωγικών, συμμετείχαν σε εκπαιδευτικό ταξίδι στα Ιωάννινα με θέμα «Η λαϊκή παράδοση στην εκπαίδευση». Το πρόγραμμα μας περιελάμβανε, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και αξιοθέατα της πόλης καθώς και βιωματικό εργαστήριο, εμπνευσμένο από τον λαϊκό πολιτισμό, σε μαθητές/τριες της Γ΄ τάξης Δημοτικού σχολείου της πόλης.

► ΘΕΑΤΡΟ ΜΙΝΙΑΤΟΥΡΑ

Το θέατρο μινιατούρα ή αλλιώς χάρτινο θέατρο, αποτελεί αντιγραφή ενός αληθινού θεάτρου, όχι μόνο ως προς την σκηνική του τεχνική και τη διακόσμηση αλλά και ως προς το ρεπερτόριο του. Γεννήθηκε το 18^ο αιώνα και πρόκειται για το πρώτο βιβλίο παιχνίδι με μεγάλη απήχηση στο κοινό. Χάρτινα θέατρα, συναντάται σε πολλές χώρες με διάφορες ονομασίες. Στη Δανία ονομάζονται *Θέατρα της κούκλας*, στη Γερμανία *Kindertheater*, στη Γαλλία *Imagerie d'Épinal*, στην Αγγλία *Juvenile Drama*. Το βασικό μέρος τους αποτελείται, από μια μικρή θεατρική σκηνή και πλαισιώνεται από μικρές χάρτινες φιγούρες και σκηνικά. Οι φιγούρες και τα σκηνικά εναλλάσσονται ανάλογα με το έργο που παρουσιάζεται κάθε φορά. Κύριο χαρακτηριστικό τους, είναι η εναλλαγή των σκηνικών και η ατμόσφαιρα που δημιουργούν. Τοποθετούνται το ένα πίσω από το άλλο, δημιουργώντας μια προοπτική και δίνοντας βάθος στο σκηνικό περιβάλλον. Οι χάρτινες φιγούρες, στηρίζονται σε ράγα ή σε βέργα και κινούνται περιορισμένα με μια μικρή μετακίνησή τους δεξιά και αριστερά.

► ΛΑΪΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Είναι μια σύντομη ή λαϊκή ιστορία που ενσωματώνει το έθος, το οποίο μπορεί να εκφραστεί ρητά στο τέλος του ως αξιωματική αρχή. Πρόκειται για μία φανταστική προφορική διήγηση, που συνήθως αποτελείται από πολλά και διαδοχικά επεισόδια, τα λεγόμενα μοτίβα. Αποτελούν μια από τις πιο σημαντικές γλωσσικές, πολιτισμικές και κοινωνικές εκδηλώσεις ενός λαού. Η λέξη παραμύθι συνδέεται με τη λέξη «παραμυθούμαι», που τη συναντάμε με διάφορες ονομασίες, όπως «δίνω θάρρος, προτρέπω, συμβουλεύω, παρηγορώ, ανακουφίζω». Εμφανίστηκε για πρώτη φορά σε ελληνικό λεξικό τον 17ο αιώνα (<https://el.wikipedia.org/Παραμύθι> και <https://schoolpress.gr>).

► Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΤΟΥ

Το συναντάμε επίσης με την ονομασία «Ο ήλιος και ο ποντικός». Αναφέρεται στη δύναμη που ψάχνουμε αλλού ενώ στην πραγματικότητα την έχουμε μέσα μας. Πιο συγκεκριμένα, ο βασιλιάς ποντικός αναζητά τον πιο γενναίο και δυνατό για να παντρεύει την κόρη του. Ξεκινά ένα ταξίδι αναζήτησης έξω από το κάστρο του. Απευθύνεται στον ήλιο, στον αέρα, στο σύννεφο και στο κάστρο. Μέχρι που ανακαλύπτει πως αυτός που αναζητούσε βρισκόταν μέσα στο βασίλειό του και ήταν ένας ποντικός!

► ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ένα χάρτινο κουτί εμφανίζεται σε μια σχολική τάξη και το παραμύθι επί σκηνής αρχίζει! Καθώς το ανοίγουμε εμφανίζονται τα χάρτινα μέρη τα οποία συναρμολογούμε και δημιουργούμε το θέατρο μινιατούρα. Θα γνωρίσουμε τον μαγικό κόσμο του συγκεκριμένου κουκλοθεατρικού είδους μέσα από την παρουσίαση του παραμυθιού. Τοποθετούμε τα σκηνικά μέρη και ακολουθώντας τη ροή του παραμυθιού εμψυχώνουμε τις φιγούρες-ήρωες. Εμπειριέχονται επιπλέον, το πρωτότυπο παραμύθι καθώς και πατράν των φιγούρων.

Ο συγκεκριμένος τρόπος κατασκευής δίνει τη δυνατότητα σε παιδαγωγούς και παιδιά, να τη μετατρέψουν σε ένα μικρό θέατρο. Μεταφέρεται εύκολα σε οποιοδήποτε σημείο της τάξης αλλά και σε εξωτερικό χώρο. Μπορεί να τοποθετηθεί πάνω σε μια επιφάνεια (τραπέζι ή θρανίο) αλλά και στο πάτωμα. Τέλος, αποθηκεύεται εύκολα, σε περίπτωση που δεν επιθυμούμε να είναι μόνιμα ανοιχτό.

Στόχος μας είναι, να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τον λαϊκό πολιτισμό και να μάθουν το παραμύθι παίζοντας. Μπορούν επίσης, να αξιοποιήσουν τα υπάρχοντα πατράν και να δημιουργήσουν τις δικές τους φιγούρες. Πρόκειται για μια σημαντική εκπαιδευτική διαδικασία που ενθαρρύνει την σκέψη και καλλιεργεί την έκφραση, τη δημιουργικότητα και τη συνεργασία.

► ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΑΤΡΟΥ ΜΙΝΙΑΤΟΥΡΑ

Για την κατασκευή του, αξιοποιήθηκαν διάφορων τύπων χαρτόνια, όπως χαρτόνια χαρτόκουτου και χειροτεχνίας. Εξωτερικά έχει τη μορφή ενός κουτιού (Εικόνα 1). Στο μπροστινό μέρος, μπορούμε να γράψουμε τον τίτλο του παραμυθιού. Καθώς ανοίγει, ο πάτος του κουτιού γίνεται το δάπεδο της σκηνής και το καπάκι το πίσω μέρος

της. Στο εσωτερικό του κουτιού, υπάρχουν τα χάρτινα μέρη του θεάτρου. Πιο συγκεκριμένα:

- Τα 2 πλαϊνά μέρη, τα οποία στερεώνονται δεξιά και αριστερά της σκηνής (Εικόνα 2).
- Η μετώπη του θεάτρου, η οποία στερεώνεται στο πάνω μέρος και ουσιαστικά μάς επιτρέπει να κινούμε τις φιγούρες χωρίς να είναι ορατό το χέρι μας και παράλληλα δίνει ύψος στη σκηνή (Εικόνα 2).
- Συναρμολογώντας τα επιμέρους μέρη, δημιουργούμε το θέατρο μινιατούρα (Εικόνα 3).

Όλα τα μέρη του θεάτρου, σταθεροποιούνται μεταξύ τους με διπλόκαρφα. Τα πλαϊνά μέρη ενισχύονται με βέλκρο (υλικό ραπτικής).

Εικόνα 1.

Εικόνα 2.

Εικόνα 3.

► ΦΙΓΟΥΡΕΣ ΚΑΙ ΣΚΗΝΙΚΑ

Τα χάρτινο θέατρο που έχουμε δημιουργήσει ολοκληρώνεται από τα σκηνικά και τις φιγούρες. Πιο συγκεκριμένα, μέσα στο κουτί περιλαμβάνονται επιπλέον:

- 2 σκηνικά μέρη που αναπαριστούν ένα δάσος και έναν ουρανό (Εικόνα 4).
- 3 φιγούρες ποντίκια: ο βασιλιάς ποντικός, η κόρη του, ένας ποντικός κάτοικος του παλατιού (Εικόνα 5).
- Φιγούρες στοιχεία της φύσης: ο ήλιος, ο αέρας, το σύννεφο (Εικόνα 6).
- Μια φιγούρα κάστρο (Εικόνα 7).

Εικόνα 4.

Εικόνα 5.

Εικόνα 6.

Εικόνα 7.

► ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

Για την κατασκευή των φιγούρων και των σκηνικών, χρησιμοποιήσαμε ακουαρέλα. Δημιουργήσαμε αρχικά τα πατρόν, τα οποία κατόπιν τα αντιγράψαμε 2 φορές. Χρωμάτισαμε με ξυλομπογιές τα χαρακτηριστικά κάθε φιγούρας χωριστά. Η χρησιμοποίηση του συγκεκριμένου υλικού ζωγραφικής μας επιτρέπει να συνδυάσουμε περισσότερα από ένα χρώματα μαζί δημιουργώντας ένα μοναδικό χρωματικό αποτέλεσμα. Κάθε φιγούρα αποτελείται από 2 μέρη (μπροστινή και πίσω όψη), προκειμένου να είναι πιο σταθερή και να μη φαίνεται η λαβή στήριξης. Πρόκειται για μια ξύλινη λεπτή ράβδο, η οποία έχει στερεωθεί στο πίσω μέρος της φιγούρας και έπειτα έχει τοποθετηθεί το μπροστινό μέρος της. Η χρησιμοποίηση της συγκεκριμένης λαβής, επιτρέπει μεγαλύτερη άνεση και ρεαλισμό στην εμφύχωση των ηρώων.

Τα σκηνικά είναι ζωγραφισμένα με την ίδια τεχνική πάνω σε ακουαρέλα και στηρίζονται διαδοχικά στο πίσω μέρος του θεάτρου.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Εκλογή Μέγα, Γ. Α. (2004). *Ελληνικά Παραμύθια*. Αθήνα: Ι. Δ. Κολλάρος.
 Παρούση, Α. (2012). *Κουκλοθέατρο στην Εκπαίδευση. Εκπαίδευση στο Κουκλοθέατρο*. Αθήνα: Πλέθρον.